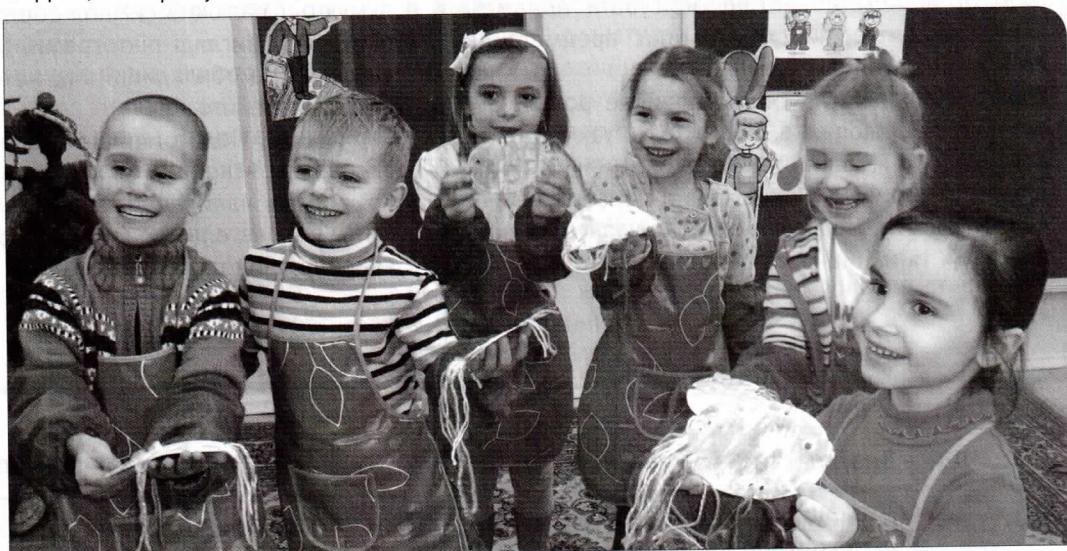

Якщо в групі новенька дитина

Ганна Бєленька,
завідувач кафедри
дошкільної освіти
Педагогічного
інституту
Київського
університету
імені Бориса
Грінченка,
д-р пед. наук,
доцент

Процес адаптації до умов дошкільного закладу часто є для дитини досить драматичною подією. У дитячому садку все не так, як у дома: суворіший розпорядок дня, незнайомі дорослі й діти, незвичні вимоги... Але головна відмінність — розлучення з мамою. Усе це може викликати в дитині напруження і навіть тривожність. Такий емоційний фон негативно відображається на перших враженнях дитини про дитячий садок, погіршує звикання до нього.

Перші дні перебування в дошкільному навчальному закладі завжди складні для дитини. Вона потрапляє в нове, поки незвичне соціальне середовище і має пристосуватися до його умов. Це активний процес, що часто має негативний результат. Як допомогти малюку легше адаптуватися і вільно почуватися в групі однолітків? Пропонуємо до уваги вихователів декілька нескладних правил, дотримання яких дасть змогу уникнути труднощів у спілкуванні між дитиною та вихователем, дитиною та групою однолітків.

Ключові слова:
адаптація;
правила
спілкування
з новачком;
віддзеркалення
та залучення;
художня праця

ПРАВИЛО ПЕРШЕ: спокійно реагуйте на прояви нестійкого емоційного стану дитини.

Звісно, малюк сумує за домівкою і батьками, йому бракує емоційного і тактильного контакту з ними. Замінити цей контакт ви не зможете. Дитина цього і не очікує, але їй необхідно, щоб ви зрозуміли її стан і розділили його. Тож не нав'язуйте тактильний контакт: не беріть дитину на руки — буде пручатися, не обнімайте без її згоди — відштовхнє, не беріть за руку — висмікне, і за жодних обставин не підштовхуйте в спину — сприйматиме це як примус до небажаної дії.

Замість цього використайте **словесний прийом «віддзеркалення»** стану дитини. Сядьте поряд, тихим і лагідним голосом поговоріть із нею. Дайте їй відчути, що ви розумієте її стан і вболіваєте за неї.

Наприклад, скажіть: «Я розумію, що тобі важко. Тобі здається, що ти залишилася сама, але це не так. Я завжди буду поруч, хоч я не мама, але постараюся, щоб тобі було цікаво зі мною. Ми можемо грatisя разом. Тут є багато цікавих ігор та книжок. Поглянь, скільки дітей у групі! Колись вони теж уперше прийшли сюди і теж сумували, а зараз – ні. Повір, тобі буде цікаво. Ось моя улюблена іграшка. Нумо познайомимо її з тією, що ти принесла з дому! Можна моїй іграшці торкнутися лапкою твоєї іграшки? А тебе?»

Рекомендуємо вихователям мати у своєму арсеналі незвичні для дитини іграшки, які неможливо придбати в магазині. Це можуть бути саморобні іграшки, що вирізняються з-поміж інших:

- **розміром** – мишеннятко чи ведмедяжатко завбільшки з мізинчик, зроблені з хутра чи м'якої тканини;
- **нестандартною формою** – квадратний кіт чи круглий пес;
- **звуканням** – дзвіночок чи мелодійне брязкальце;
- **забарвленням** – поросяtko з кольоворими вушками та хвостиком.

Цікавими для дітей є **ляльки-рукавички**, які можна одягати на руку і використовувати під час театралізованих ігор. Тож радимо вам, шановні колеги, звернути увагу на дитячі рукавички як основу для виготовлення таких іграшок. Ви можете придбати пару дитячих рукавичок або використати ті, які «засумували» без пари в роздягальні вашої групи. Зверху на рукавичку за допомогою липкої стрічки прикріпіть метелика, кольоворого жучка, жабку, зайчика тощо. Можна прикріпити невелику готову чи виготовлену власноруч іграшку – і лялька-рукавичка готова.

Така іграшка допоможе вихователеві встановити тактильний контакт з дитиною. Адже подати долоньку яскравому метелику чи якомусь пухнастику, що кумедно ворушить лапками – пальчиками рукавички, – цікавіше, ніж вихователеві. Іграшку на рукавичці мож-

на використовувати разом з іншими іграшками для розігрування дітьми нескладних сюжетів оповідань та казок, лічилок і мирилок, а також для легкого пальчикового масажу. За допомогою таких іграшок можна організувати веселі навчання правил побудови діалогу, поведінки в ситуаціях «Знайомство», «У транспорті», «У гостях» тощо.

ПРАВИЛО ДРУГЕ: *залучіть дитину до цікавої діяльності, що потребує тривалої зосередженості, і забезпечте ситуацію успіху.*

Загальновідомо, що успіх в одних діях спонукає малюка до нових звершень. Найкращим видом діяльності, що стане для дитини успішною, є художня праця. Зміст її може бути різним, наприклад **виготовлення таких творчих виробів, як-от:**

- серветки-підставки під чашку з кольорового картону;
- «картинки настрою» з картону та тонких кольорових атласних стрічок;
- листівки з найпростіших елементів, створених у різних техніках – квілінг, макраме тощо.

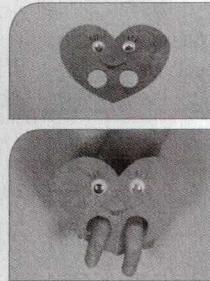
Головне, щоб виріб було легко виготовляти, він мав практичне застосування і дитина могла забрати його додому та продемонструвати свої успіхи батькам.

Зустріч двох сердець

Змоделюйте разом з дітьми знайомство з двох сердець. Акцентуйте увагу на дотриманні всіх правил знайомства та вітання.

За допомогою шаблонів вирізаемо з картону два серця (можна замінити на сонечко та хмарку, дві квітки тощо) та робимо в них отвори для пальців.

Несприятливий перебіг адаптації дошкільників до нових умов може привести до виникнення неврозів і навіть до регресу розвитку

Спочатку дістаньте і розкладіть на столі необхідні матеріали. Вони мають бути яскравими та привабливими. Почніть розглядати їх разом з іншими дітьми, а новачка посадіть біля себе.

Для виготовлення **серветки-підставки під чашку** роздайте дітям шаблони – квадрати з цупкого картону розміром 10×10 см, – клей, пензлики для клею і різні прикраси, зокрема дрібно нарізані кольорові нитки чи папір. Запропонуйте дітям занурити пензлик у клей і «намалювати» ним найпростіші фігури чи об'єкти – хвильки, сонечко, коло чи декілька кіл різного розміру тощо. Покажіть, як легко можна створити красиву серветку, просто насипавши ниточки чи дрібно порізаний кольоровий папір на клейовий малюнок. Зайві прикраси треба струсити.

Виготовлення такої серветки – хороший привід для розмови з дитиною: «Кому ти хочеш зробити серветку? А хто є у тебе вдома? Може, зробимо ще одну?».

Для створення **«картинки настрою»** вам знову знадобляться квадрати з цупкого картону розміром 10×10 см, на які діти за бажанням наклеюватимуть кольорові стрічки (ширина – 1 см, довжина – 12–15 см) у будь-якому напрямку і в будь-якій кількості, але так, щоб повністю закрити картонну основу. Закінчивши роботу, вихователь має обрізати краї стрічечок так, щоб вони на 0,5–1,0 см виступали над краєм картону.

Такі картинки приемні на дотик, гарні на вигляд і можуть бути використані як декор у групі чи в дитини вдома. За допомогою звичайної канцелярської скріпки зробіть гачечок і підвісіть картинку над шафкою дитини. З декількох таких картинок можна зробити настінне панно, а якщо основа картинки не прямоугуна, а округла – «буket настрою» дитини впродовж тижня.

Поки діти працюють, ви можете зробити і свою «картинку настрою». Наклеюючи кольорові стрічечки на основу, проговорюйте, чому ви обираєте той чи той колір.

Вихователь: «Це стрічечка жовтого кольору. Я беру її, бо сьогодні сонячний день, і я цьому рада. Червоний колір такий яскравий і веселий, як діти в нашій групі. Синій – спокійний і уважний. А зелений наче кличе на прогулянку. Ми були на прогулянці, і настрій у мене був хороший».

Листівки у техніці квілінг діти можуть виготовити, використовуючи заготовки, зроблені вихователем. Обираючи колір і розмір запропонованих елементів, діти наклеюють їх на картон, утворюючи нескладні візерунки, квіти, курчат, метеликів тощо.

А от удосконалити вміння зав'язувати шнурки допоможе інше завдання – **«виготовлення листівки у вигляді рибки»** із хвостиком із шерстяних ниток чи шнурочків.

Для виготовлення такої рибки потрібні різноманітні м'які нитки та овальна основа з картону – тулуб

рибки. З одного боку картонної основи по краю зробіть невеличкі отвори. Розгляньте з дітьми основу і нитки, визначте, якого вони кольору. Покажіть дітям, як можна зробити рибці гарний хвостик. Для цього в кожен отвір слід просунути ниточку (шнурок, стрічечку) і зав'язати її на вузлик. Що більше ниточок – то гарніший хвостик.

ПРАВИЛО ТРЕТЬЕ: ознайомте дитину з плануванням та обладнанням групової кімнати за допомогою гри.

Вихователь: «Хочу перевірити, хто з вас НАЙуважніший! Для цього огляньте нашу групу і запам'ятайте, ЩО і ДЕ в ній розміщено. Потім заплющте очі і дайте відповіді на мої запитання. Підніміться з килимка. Станьте одне за одним і покладіть руки на плечі того, хто стоїть перед вами, – утворимо казковий потяг. Він допоможе нам об'їхати всю групу. Рушаймо!»

Станьте на чолі «потяга» і скеруйте його рух. Новеньку дитину поставте за собою, щоб весь час бути з нею поряд. Рухайтесь не поспішаючи, щоб діти не відчували дискомфорту. Під час «подорожі» зупиніть «потяг» біля куточка природи, ігрової зони, стола вихователя, дошки з обладнанням для занять, книжкових полиць, в інших місцях групової кімнати. На «зупинках» запропонуйте дітям оглянути кожен куточек і розповісти про нього, назвати речі, що там розміщені. Доброчесно доповніть розповіді дітей цікавою для них інформацією, наприклад: «Це мій великий стіл. Зранку, коли ще нікого з вас немає, я приходжу на роботу, сідаю за цей стіл і чекаю на вас, хто ж перший прийде?»; «Це наші квіти, вони дуже сумують без вас і радіють, коли ви до них підходите, усміхаєтесь». Закінчивши екскурсію, «потяг» повертає дітей до килимка в ігровому куточку. Запропонуйте всім зручно розташуватися на ньому і відпочити.

Вихователь: «Тепер, коли ми уважно оглянули нашу групу, пограймо в гру. Ви по черзі заплющуватимете очі, а я ставитиму вам запитання. Ви маєте відповісти на них, не розпліощуючи очей. Очі можна розпліощити лише після того, як дасте відповідь. За кожну правильну відповідь ви отримаєте фішку. Наприкінці гри ми підрахуємо фішки і дізнаємося, хто з вас найуважніший».

Вихователь ставить дітям запитання: Що стоїть біля акваріума? Скільки рибок живе в акваріумі? Як називаються ці рибки? Якого кольору штори на вікні? Килим, на якому ми сидимо? Які квіти стоять на підвіконні? Що розміщено на стінах групи? Які іграшки найбільші в ігровому куточку? Що лежить на столі у вихователя? Де розміщено останні творчі роботи дітей з ліплення? Наприкінці гри визначають найуважнішу дитину в групі.

ПРАВИЛО ЧЕТВЕРТЕ: звертайтесь до малюка з проханням допомогти вам, щоб залучити його до спільноІ діяльності з усіма дітьми.

Це можуть бути, зокрема, **такі прохання**, як-от:

- допомогти розстелити на килимі аркуш ватману, на якому діти виконуватимуть колективну роботу – малювання, колаж, аплікацію;
- роздати допоміжні матеріали для виконання завдань – маркери, природні матеріали (засушене листя, мох, пелюстки квітів, гілочки, дрібні мушлі тощо);
- розставити на поличках іграшки;
- розглянути й обрати книжки для читання.

Під час виконання дитиною доручень розмовляйте з нею, дякуйте, схвалюйте, поступово залучайте до співпраці інших дітей. **Головне – попередьте страхи дитини** щодо того, що ви забудете про неї, залишите саму. Будьте поряд і спілкуйтесь не лише словами, а й очима, мімікою, жестами. Дитина має відчуття – ви надійна людина, яка розуміє її стан, з вами цікаво, вас можна прийняти в коло близьких людей.

Критеріями успішної адаптації дитини до умов дошкільного закладу є:

- **внутрішній комфорт**, або емоційна задоволеність дитини, що виявляється в позитивному настрої та бажанні спілкуватися;
- **зовнішня адекватність поведінки** – здатність легко і точно виконувати вимоги та дотримуватися правил поведінки в новому середовищі.

Тож, спілкуючись із дитиною, урахуйте всі труднощі її адаптації до нових умов перебування. Лише завоюавши її довіру, ви зможете допомогти їй пристосуватися до умов дошкільного закладу та соціалізуватися в дитячому колективі.

Практичний. дитячий
психолог. Садок

ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ для практичного психолога
дитячого садка

ЕКСКЛЮЗИВНИЙ тематичний випуск у 2014 році –
«Стендова інформація для психологічної
просвіти» (із CD)

Передплатний індекс — 37775

Докладніша інформація:
0 (44) 586-56-06
peredplata@mcfr.com.ua
www.pedrada.com.ua

 МЦФР-Україна
Освіта